

О. М. Шелюх, канд. філол. наук, доц.

ORCID ID: 0000-0001-7519-9526

e-mail: dolynyuk25@gmail.com

Національна академія сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного, Львів

ТАРАС ШЕВЧЕНКО В ЛІТЕРАТУРНО-ЕСТЕТИЧНІЙ РЕЦЕПЦІІ ВАСИЛЯ СІМОВИЧА

Проаналізовано шевченкознавчі погляди Василя Сімовича. З'ясовано, що в українському шевченкознавстві ХХ ст. дослідження та видання В. Сімовича посідають важливе місце як праці, що популяризували Шевченкову творчість для широкого кола читачів, а з іншого боку, ці дослідження зачіпали секрети поетичної творчості Т. Шевченка.

Творчість Т. Шевченка для В. Сімовича була орієнтиром на все життя, і життєпис, який взято до уваги в дослідженні – не єдина робота дослідника в галузі шевченкознавства, адже ми маємо численні передмови до окремих видань творів Т. Шевченка, газетні та журнальні публікації, які й до сьогодні зберігають свою актуальність.

У дослідженні доведено, що в особі вченого маємо підстави визнати одного з фундаторів новочасного шевченкознавства.

Ключові слова: шевченкознавство, філологічний метод, методика внутрішньої інтерпретації твору, рецепція творів Шевченка, літературна творчість.

ХХ століття, перша його половина – важливий етап шевченкознавчих досліджень і в Україні, і поза її межами. Період українізації в Радянській Україні 20-х рр. дав шевченкознавчі праці знаних українських літературознавців (С. Єфремов, М. Зеров, П. Филипович), які були важливою віхою шевченкознавства ХХ ст. Проте десь у кінці 20-х років вульгарно-соціологічні тенденції стають основними у радянському літературознавстві, шевченкознавстві зокрема.

Натомість Галичина, еміграційні центри (Прага, США) стають центрами вільної філологічної думки. У Галичині працюють НТШ, "Просвіта", багато дослідників, що групуються навколо

українських видань у Львові. Одним із найяскравіших інтерпретаторів Шевченкової творчості цього часу був В. Сімович.

Василь Сімович – незвичайна постать в національному науковому та культурно-просвітницькому видноколі першої половини ХХ ст., тому помітна відразу. "Визначним громадянином" і "великим ученим", що "незліченно багато Він дав українській науці", – так охарактеризував його Юрій Шевельов [13, с. 430]. Уявити нашу національну гуманітаристику цього періоду без доробку Василя Сімовича неможливо: надто значним і вагомим він є – як за обсягами, так і за своєю науковою і громадською вартістю.

В українській науці є ряд студій про філологічні праці В. Сімовича, але насамперед про його лінгвістичні дослідження. Вони належать переважно перу діаспорних учених: Ю. Шереха (Шевельова) [13], С. Гординського [3], В. Дорошенка [4], П. Коваліва [5]. Проте автори цих праць ставили перед собою мету проаналізувати передусім мовознавчі праці В. Сімовича і лише спорадично зверталися до його літературознавчих поглядів. Оскільки літературознавча спадщина у творчому доробку науковця немала, то автори проаналізували її, проте лише принагідно, в контексті редакторсько-видавничої, публіцистичної та науково-організаційної діяльності вченого, а не як самостійну ділянку його творчості. Таким чином, на сьогодні немає праці, яка б дала системний фаховий аналіз літературознавчого методу видатного філолога першої половини ХХ ст.

З усього комплексу літературознавчих проблем Василя Сімовича ставимо завдання проаналізувати його рецепцію творчості Тараса Шевченка.

Ще навчаючись у Чернівецькому університеті, В. Сімович відвідував семестровий курс студій над творчістю Т. Шевченка, які проводив С. Смаль-Стоцький. Тому й світогляд Сімовича-науковця сформувався, перш за все, під впливом його вчителя. Саме С. Смаль-Стоцький передав Сімовичеві "віденську" традицію точності й відповідальності у філологічній роботі... [13, с. 20].

Про цей період свого творчого життя В. Сімович згадує з особливим почуттям вдячності вчителю за прищеплену любов до

філологічної науки. Великий філолог С. Смаль-Стоцький вимагав від студентів: "звертати увагу на те, щоб твір був як слід відчитаний (і щодо змісту, і щодо ритму)", докладно розбирати: "слово за словом: думку за думкою, сполуку речень", а сам твір необхідно було розбирати і в циклі інших поетових творів і, перш за все, "із того самого часу: їх думки, фрази, сполуки фраз і т. д." [7, с. 6].

На той час шевченкознавча наука нараховувала кілька праць М. Костомарова, П. Куліша, першу біографічну студію О. Кониського. А початок XX століття дає Галичині та Буковині нову генерацію вчених, учнів-послідовників О. Огоновського та С. Смаль-Стоцького, з новим поглядом та творчість поета, здатних самостійно та об'єктивно інтерпретувати феномен Т. Шевченка. Прикладом цього є здійснене В. Сімовичем "народне" видання Шевченкових творів – перша його спроба інтерпретації творчості Кобзаря. Це видання М. Жулинський справедливо назвав "унікальним духовним явищем".

Аналізуючи літературний твір, В. Сімович, як і його вчитель С. Смаль-Стоцький, використовував філологічний метод і методику внутрішньої інтерпретації прочитання тексту, і таким чином намагався простежити його філологічні особливості [15, с. 63].

Відповідно до цього він мав на меті:

1) розвинути теоретичну базу літературознавства і розширити його методологічний інструментарій;

2) в історико-літературних працях при аналізі кожного твору визначити його місце у творчості письменника та у національній літературі; дати чітку і науково обґрунтовану періодизацію літературного розвитку в Україні впродовж віків;

3) означити вершини красного письменства через аналіз і правильну оцінку творчих здобутків його найталановитіших представників; створити нариси-портрети окремих митців слова – принаймні тих, чий внесок у літературну скарбницю нації найвагоміший і найцінніший – і таким чином скласти геніям гідний пошанівок. Зауважмо, що жанр нарису-портрета у В. Сімовича відрізняється від традиційного літературного портрета саме своєю нарисовістю;

4) відстежувати й осмислювати сучасний літературний процес і відгукуватись на нові літературні явища, аби стимулювати

подальші творчі досягнення як окремих творців, так і всього письменства в цілому; всебічно підтримувати молодих талановитих письменників, сприяти їхньому творчому розвою;

5) всіляко популяризувати рідну літературу серед українського загалу, роблячи її доступною найширшим читацьким верствам;

6) відкрити найкращі здобутки національної літератури світові, показавши український народ як насправді велику, розвинуту й культурно самодостатню націю.

Отже, починаючи ще із студентських років, найбільшою справою свого життя В. Сімович вважає вивчення творчості Т. Шевченка, популяризацію його творів. Вже з 1921 року він видавав твори в "Українській накладні" Я. Оренштайна та в "Просвіті" для широкої громадськості. Популяризуючи серед народу поетові твори, В. Сімович проробляє велику текстологічну роботу – пише ґрунтовні передмови, складає кваліфіковані примітки. Застосовуючи прийоми методу внутрішньої інтерпретації, досліджує життєвий і творчий шлях Т. Шевченка.

Що стосується інтерпретування, то тут, очевидно, крім популяризації, було намагання дати читачеві глибинні основи зробленого у шевченкознавстві та відкритого самим дослідником.

Однією з перших популярних публікацій В. Сімовича про Т. Шевченка була стаття "Тарас Шевченко", надрукована в газеті "Вільне слово" за 1917 рік. Це – невеличка енциклопедична довідка про життя і творчість поета (до речі, жанр енциклопедичної статті характерний для В. Сімовича). Тут очевидно, потрібно зауважити, що в 20–30-ті роки в Галичині важливе значення мали популярні брошури про творчість Т. Шевченка для широкого кола читачів. Тому в 1934 році з-під пера вченого виходить уже ґрунтовна розвідка про життєвий і творчий шлях Т. Шевченка – "Тарас Шевченко: його життя й творчість" (Львів, 1934. 73 с.). Кожен із шістнадцяти розділів несе в собі намагання автора заглянути в глибину душі поета і через це пояснити читачам істинний зміст і настроїв творів – відкрити перед ними весь геній Шевченка, хоча вже у 20-х роках про це сміливо, на повний голос, заявив Г. Костельник, сказавши, що "Шевченко се дійсний геній, глибокий, інтуїтивний талан" [6, с. 77]. Це твердження Г. Костельник виводить з певних

міркувань. Так у праці "Ломання душ" (Львів, 1923) вчений порушує надзвичайно цікаву проблему геніальності і майстерності поета. Він вважає, що основними характерними ознаками генія є *глибина, оригінальність та інтимність*.

Глибина геніальної душі, на його думку, це наче другі очі, здатні бачити речі "скриті" для ока звичайної людини, це друге серце, яке відчуває те, що не доступне для простої людини. Порівняно зі звичайною людиною, буття якої пов'язане з побутом, геній серцем і розумом зв'язаний "з усесвітом, з усебуттям, як зі своїм життєвим становищем" [6, с. 48].

Тому, як вважає Г. Костельник, геній вільний у своїх почуттях і думках, які вимірює щодо Абсолюта. Цікавою є думка вченого, що геній не є рабом "духа часу", а творцем "нового духа" – нових ідей, нових відкриттів, – і в цьому полягає оригінальність генія.

Г. Костельник стверджує, що феномен генія (геніальності) неможливо досягнути ніякою наукою, адже це "дар природи". Якщо щось впливає із самої природи, міркує вчений, то воно тече, росте – і важко спостерегти, як воно переходить з одної фрази в іншу, бо всі нитки якраз туди ведуть. Воно "щире, інтимне, сердечне – овіяне творчою теплотою душі". Усі ці ознаки генія Г. Костельник побачив у творчості Т. Шевченка. А от в особі І. Франка дослідник бачить не генія, в якого поезія є "lex naturalis", а поета-майстра, в якого поезія – "consuetudo (altera lex)". Отже, майстер, за визначенням Г. Костельника, творить більш розумом, ніж серцем, і тому Шевченко є генієм, а Франко – поет-майстер, який був "раціоналістом з цілої душі" [6, с. 56].

Варто додати, що в ті ж 30-ті роки аналізом усього доробку Шевченка займався і Б. Лепкий у Варшаві, адже в цей час Український науковий інститут готував нове повне вже шістнадцятитомне видання творів Шевченка. І якщо В. Сімович наголошував на національному духові поезій Шевченка, то Б. Лепкий – на етичному, основаному на любові до ближнього ставленні поета до навколишньої дійсності.

Для В. Сімовича державна форма існування української нації була найвищою, тому він говорить, що поява на світ Поета є великим знаменням для нашого народу, бо "коли поет прийшов на світ – наші люди жили не своїм святим розумом, а запозиченим" [8, с. 5].

Автор, очевидно, має на увазі свавільне правління московських урядників над українцями.

В. Сімович подає широко картину соціальних умов та суспільно-політичного стану в Україні з кінця XVIII й до початку XIX ст., а період початку XIX ст. критик називає часом "глупої ночі". А Шевченко дав нам "ліки на те, щоб глупу темну ніч прогнати" (1; 9).

Дослідник вважає, що, аналізуючи XVIII–XIX ст., можна краще зрозуміти й Шевченка, і шляхи його думок, і його добу, його твори і його життя, бо "без Шевченка ми себе самих не будемо розуміти" [8, с. 9]. Звідси стає очевидним, як високо підносить В. Сімович генетичну пам'ять народу, адже, за його ж словами, в ті часи поезія Шевченка була живою історією народу. І, якщо втратити Шевченка через забуття, це означатиме втрату й нерозуміння сьогодення, нерозуміння себе.

Уважне око читача помітить, що ця книжка написана так, що поетове життя тісно пов'язане з його працею, щоб кожен читач мав перед очима "цілого поета" (цінні думки про поета як "цілого чоловіка" у свій час висловив І. Франко) й те, яку вагу для нас мають його безсмертні твори. Треба, щоб кожному, – зауважив сам автор, – хто візьме цю книжку в руки, сильно захотілося б прочитати цілого "Кобзаря", головне ж ті твори, на які зокрема книжечка вказує. На думку вченого, обмежуватися самим лише життєписом Т. Шевченка "тепер уже не можна". Цей життєпис мусить бути тільки основою для розуміння Шевченкових творів і всієї його праці в ім'я народу.

Вислів В. Сімовича про те, що Шевченкового "Кобзаря" треба читати "докладно, розумно" і робити це треба щороку в місяці, присвяченому пам'яті поета, очевидно, виник під впливом просвітянської традиції, адже народ повинен знати і шанувати своїх національних героїв.

У період польської окупації Галичини дуже важливою була проблема національного виховання та поширення освіти серед простого народу. Тому автор книги впевнено вказує на виховну роль творів Т. Шевченка, адже вони вчать вірити в краще майбутнє і боротися за нього. "Святими словами" назвав В. Сімович вислів поета:

Учітєся, брати мої,
Думайте, читайте ...

Дослідник каже, що це слова, які раз у раз нагадують нам про необхідність освіти для простого народу. І вчитися треба так, щоб усе "поглибити докладно, до кореня, все розбирати, – а то, як наука поверхова, то мудрість буде не своя" [8, с. 10], а позичена, яка може завести в нетрі.

У дитячих роках Шевченка автор бачив велику наполегливість, з якою майбутній поет шукав способу і можливості виявити свій талант (школа дячків та пана Енгельгардта).

В. Сімович звертає увагу на велику роль знайомства в житті Т. Шевченка з Є. Гребінкою, В. Григоровичем, В. Жуковським, І. Сошенком, К. Брюлловим, адже "через них він і книжки нові діставав і в малярстві вдосконалювався" [8, с. 16].

Автор окреслює основні мотиви ранньої творчості Т. Шевченка. Він із захопленням зазначив, що у "Кобзарі" (1840) було все: і про нашу давнину, "про те диво, що було минуло"; і про те, як колись у нас "запорожці вміли панувати", як на наших землях "родилася, гарцювала козацькая воля, як вона шляхтою, татарами поле засівала", як "наші предки походами на Туреччину собі славу добували, і про дівочі сльози, і про народних співців-кобзарів – яке вони мають значення для народу" (Тарасова ніч), і хто вони такі (Перебендя) [8, с. 18–19].

Для В. Сімовича важливим є дослідження читацького сприйняття твору. Характерно, що сьогодні сприймання літературного твору читачем – одна з важливих проблем, що її ставить рецептивна естетика. Для В. Сімовича, вихованого на традиціях теорій внутрішньої інтерпретації, сприйняття художнього твору читачем надто важливе. З цього приводу дуже доречним є наведений В. Сімовичем приклад про те, як сприйняла Шевченків "Кобзар" інтелігенція, зокрема Г. Квітка-Основ'яненко. Він "від того сильного Шевченкового слова – зжахнувся, – від дива йому на голові волосся піднялося" [14, с. 20]. Так до Шевченка ніхто не писав в Україні про кривду народну; ніхто не змальовував так гарно минулого України.

У радянському літературознавстві існувала тенденція перекручування, фальшування текстів Шевченка, поеми "Гайдамаки", зокрема. Сам же В. Сімович в поемі "Гайдамаки", назвавши її великою, підкреслював національну ідею, адже, на його думку, поет глибоко вдумався в ті часи: кривавий той час він старався зрозуміти "як старе змагання українського народу до волі" [8, с. 22].

"Гайдамаки" стали предметом аналізу і в передмові до поеми, що її видала "Українська накладня" (рік видання не подається, але припускаємо, що книгу було видано в період 1921–1923 рр.). Звичайно, це праця іншого характеру, бо жанр передмови має свої закони та особливості. Тут, на відміну від монографії, В. Сімович не дає розгорнутого літературно-критичного аналізу твору. Він лише намагається охарактеризувати твір, щоб пересічний читач, почитавши передмову, зміг краще його зрозуміти. У 30-і рр. ХХ ст. в Галичині поема, з огляду на існуючий суспільний лад, набувала особливої актуальності та гостроти.

Характерно, що в популярній статті автор торкається і проблеми художньої майстерності поета. При цьому дослідник вдається як до аналізу, так і до синтезу. Він з приємністю відзначає, як Т. Шевченко, на цей час ще дуже молодий автор, так "по-мистецькому, зі справжнім нюхом історика" [6, с. 13], схопив дух гайдамацького повстання, що так зручно провідною його ідеєю посплітав одні з одними події і факти, які не дуже-то в'язалися, що так живо і правдиво відтворив образи й історичних діячів Коліївщини (Залізняк, Гонта, Яворський), і осіб, історично можливих (Ярема, Лейба, Оксана, Титар), і цілих груп (конфедерати, запорожці, гайдамаки) – все те, чого вимагається від мистецьких історичних малюнків.

Цікавим є пояснення В. Сімовича назви поеми "Гайдамаки". Він зазначає, що «в "Гайдамаках" буде аж троє героїв (Ярема, Залізняк, Гонта) ... Ці три герої, представники трьох верств, які брали участь у повстанні: гайдамаки (Ярема), запорожці (Залізняк), Гонта (придворні козаки) – і всі троє вони втілюють собою цілий той рух ... Через те героєм поеми і являється цілий рух, – а не поодинокі люди...» [1, с. 12].

Критикові не чужий і емоційний тон, коли для оцінки поеми "Сон" він використав окличне речення: «Ой, тай дісталось цареві за той лад від Шевченка! Кілько шуму, кілько сміху над ним вилив поет у своєму "Сні" (1844 р.), у поемі, що цій справі присвячена!» [8, с. 25].

Відзначимо роботу В. Сімовича як текстолога. Коли в радянській Україні в 30-х роках фальсифікувалися твори Т. Шевченка, то В. Сімович публікував їх у повному обсязі (без змін, скорочень і перекручувань). Не могли в той час вийти у світ без цензури такі поезії, як: "І мертвим, і живим...", "Холодний Яр". Ці поеми були написані у 1844 р., коли Шевченко перебував в Україні. Він побував у багатьох лівобережних панів, із роду українців, і був вражений тим, що "пани тягли руку за московським урядом". Ось до таких панів, на думку В. Сімовича, звернувся Т. Шевченко з цими "гарячими поемами", де в очі говорив їм про їхню життєву фальш.

У життєписі, як і в одній із ранніх статей про Т. Шевченка, В. Сімович висловив сміливу думку про те, що Шевченко переріс сучасну йому суспільність на якихось п'ятдесят років наперед, адже тоді було мало таких людей, що розуміли його, тому і голос його був голосом "вопіюючого в пустині", 1845 рік В. Сімович називає часом найвищого розквіту Шевченкового таланту. "Те, що написав поет 1845 року, то найкраще, найсильніше, думками найглибше, найвище" [8, с. 28], – зазначив дослідник, і це справді так, бо в цей час Т. Шевченко був людиною з цілком сформованим світоглядом.

Тема жіночої недолі, про яку так багато говорили літературознавці, знайшла своє відображення в літературно-критичній оцінці В. Сімовича Шевченкових творів. Поему "Наймичка", зокрема, В. Сімович називає "чудовою поемою про самопожертвования матері".

В. Сімович підносить справжній талант Шевченка, який працює в кількох галузях: літературі та малярстві, визначає його місце в історії українського малярства, адже в 1846 р. Т. Шевченко сам об'їжджав пам'ятні місця України, змальовував старі церкви, монастирі, побував у Переяславі, Почаєві і т. д., «ладив малюнки до журналу, що мав виходити в Києві під

заголовком "Живописна Україна". Саме тут варто згадати про зв'язок поезії і малярства. На це звертав увагу й І. Франко у своєму трактаті "Із секретів поетичної творчості".

Проблема постання образу є важливою для В. Сімовича. Автор вважає, що "чудові" словесні малюнки виникають на основі сумних, одноманітних картин кос-аральської природи (на лоні якої Т. Шевченко провів чимало днів у засланні), чудних "до загину", але ж таких чудових, що їх змалювати може тільки художник.

Детально аналізує В. Сімович вірші, написані в цитаделі. І з огляду на ті умови, в яких перебував Шевченко, дослідник вважав, що вірші "Веселе сонечко сховалось", "Не спалося, а ніч як море" – присвячені переживанням поета в тюрмі, згадкам його з минулого – "Не кидай матері"; вірш "Вечір", присвячений красі; минулому України – вірш "За байраком байрак". А в поезіях, звернених до братчиків (членів Кирило-Мефодіївського братства), автор наказує згадувати один одного, любити Україну "во время люте та в останню її мінуту, щоб Господа за неї молили" [8, с. 34].

В. Сімович добре розумів особливості біографічного світосприймання. Тому стан, у якому перебував Т. Шевченко в засланні, вчений намагається пояснити через його поезії (через факти особистого життя пояснював причини, умови, мотиви написання творів; і навпаки через твори намагався вияснити внутрішній стан поета). Свідченням цьому є такі слова: «А прийде вечір – "осядуть думи, розіб'ють на стократ серце і надію", проганяють із очей сон...» години тягнуться роками, глухо віками протікають...».

"Титарівна", "Сотник", "Марина" – твори, написані Т. Шевченком у 1848 р. У цих віршах, на думку дослідника, "поет виступає з докорами для панів, що, мовляв, і звір того не зробить дикий, що вони, б'ючи поклони, діють зі своїми братами, з ближніми кріпаками!" [14, с. 38].

Таким чином, В. Сімович детально простудіював творчу спадщину поета, адже кожен вірш, а й навіть рядок, має своє пояснення, має чітко визначений мотив і підстави для написання. Наприклад: рядки "чи ми ще зійдемося знов, ми вкупочці колись росли" – В. Сімович вважає, написані про Оксану Коваленко – товаришку дитячих років Т. Шевченка.

На рівні з поетичними творами треба "пізнати" й російські повісті Т. Шевченка "Художник" ("Митець"), "Музика", "Близнюки" (український варіант), бо вони, на погляд В. Сімовича, мають для читачів дуже велике значення: містять багато згадок про власне життя самого поета.

Повною вогню і запалу В. Сімович називає Шевченкову поему "Неофіти". Дослідник каже, що роки знущань і неволі не вбили в поетові духа, що так виразно виявлявся у творах 1845 р.

І твір "Юродивий", написаний у Нижньому Новгороді, повний глуму й насміху, теж нагадує часи найбільшої Шевченкової слави.

Постать Т. Шевченка, вважає В. Сімович, буде неповною, якщо не звернути увагу на його (Шевченкові) змагання до освіти народу. Тому дослідник не міг залишити без уваги "Букваря" Т. Шевченка, виданого в 1861 р. Критик гадає, що на цю невеличку книжечку можна дивитися по-різному, але ж "із укладу її виглядає правдиве обличчя поетове: безмежна любов до України, любов до Бога і ближніх, любов до всього рідного, пошана до батьків, милосердя до бідних" [8, с. 56].

Шевченкову "Марію" з повним правом можна назвати чудовою, – так думає В. Сімович. У ній поет по-своєму змалював невимовні терпіння матері. А вірш "Подражаніє Іезекіїлю", "Осії, глава XIV", "Саул", "Молитви" – «всі списані пророчими словами, наче тими словами з Біблії, і всі з тим самим молодечим жаром і запалом, що колись, усі тою великою любов'ю до страдників і з ненавистю до гнобителів, і з насміхом над усіма "великими", з тою самою любов'ю до правди, волі, із закликом до "єдинодумств" між людьми та братолюбів, і все з тою самою непохитною вірою в краще майбутнє рідного краю, з тою глибокою вірою, що "козак розтрощить трон, порве порфиру, роздавить того кумира", якому поклонялися тодішні наші люди, ті "няньки, дядьки отечества чужого"» [1, с. 57].

Таким чином, в українському шевченкознавстві ХХ ст. дослідження та видання В. Сімовича посідають важливе місце як праці, що популяризували Шевченкову творчість для широкого кола читачів, а з іншого боку, ці дослідження зачіпали секрети поетичної творчості геніального сина України.

Творчість Т. Шевченка для В. Сімовича була орієнтиром на все життя, і життєпис, який взято тут до уваги, – не єдина робота дослідника в галузі шевченкознавства, адже, як уже згадувалось, ми маємо численні передмови до окремих видань творів Т. Шевченка ("Музика", "Художник", "Гайдамаки", "Кобзарь"...), газетні та журнальні публікації, які і до сьогодні зберігають свою актуальність. Вони орієнтують нашого сучасника, оберігаючи від тих всіх нашарувань, які в останній період хлинули лавиною на нас.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Верниволя В. Передмова / Василь Верниволя // Шевченко Т. Гайдамаки. Київ – Ляйпціг: Українська накладня (б.р.) С. 13.
2. Верниволя В. Тарас Шевченко / Василь Верниволя // Вільне слово. 1917. 10 березня. С. 1.
3. Гординський С. Василь Сімович, людина і вчений / Святослав Гординський // Сімович В. Праці у двох томах. Т. 1: Мовознавство / Упорядк. і передм. Л. Ткач. Чернівці : Книги – ХХІ, 2005. С. 430–433.
4. Дорошенко В. Шевченкознавство за останнє десятиліття 1914–1924 / Володимир Дорошенко. Л., 1925. 8 с.
5. Ковалів П. Василь Сімович. / П. Ковалів. Вінніпег, 1953. 43 с.
6. Костельник Г. Ламання душ / Гавриїл Костельник. Л., 1923. 93 с.
7. Сімович В. Переднє слово / Василь Сімович // Смаль-Стоцький С. Т. Шевченко. Інтерпретації. Варшава, 1934. С. 5–11.
8. Сімович В. Тарас Шевченко: Його життя і творчість / Василь Сімович. Л., 1934. 110 с.
9. Смаль-Стоцький С. "Ой чого ти почорніло...", "Бували війни й військовії свари..." / Степан Смаль-Стоцький // Смаль-Стоцький С. Т. Шевченко: Інтерпретації. Черкаси: Брама; Видавець Вовчок О. Ю., 2003. С. 146–159.
10. Смаль-Стоцький С. Ритміка Шевченкової поезії / Степан Смаль-Стоцький // Смаль-Стоцький С. Т. Шевченко: Інтерпретації. – Черкаси: Брама; Видавець Вовчок О. Ю., 2003. С. 205–259.
11. Смаль-Стоцький С. Т. Шевченко. Інтерпретації / Степан Смаль-Стоцький / Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України; Черкаський державний університет ім. Б. Хмельницького; Черкаський науковий центр шевченкознавчих досліджень / Передмова, загальне редагування, примітки В. І. Пахаренка – Черкаси: Брама. Видавець Вовчок О. Ю., 2003. 376 с.
12. Смаль-Стоцький С. Шевченкове "Посланіє" / Степан Смаль-Стоцький // Смаль-Стоцький С. Т. Шевченко: Інтерпретації. – Черкаси: Брама; Видавець Вовчок О. Ю., 2003. С. 106–145.
13. Шевельов Ю. Незаступна втрата. / Юрій Шевельов // Сімович В. Праці у двох томах. Т. 1 : Мовознавство / Упорядк. і передм. Л. Ткач / Василь Сімович. Чернівці : Книги – ХХІ, 2005. С. 426–430.
14. Шевченко Т. Кобзар. (З поясненнями і примітками Д-ра Василя Сімовича) / Тарас Шевченко. Вінніпег, Канада, 1960. 445 с.

15. Шелюх О. С. Смаль-Стоцький та В. Сімович: спільність методології та спільність літературознавчої практики / Ольга Шелюх // Науковий вісник Чернівецького університету, 2013. Випуск 697–699. Слов'янська філологія. С. 61–67.

REFERENCES

1. Vernyvolia V. Peredmovia / Vasyl Vernyvolia // Shevchenko T. Haidamaky. Kyiv – Liaiptsih: Ukrainska nakladnia (b.r.) S. 13. (in Ukrainian)
2. Vernyvolia V. Taras Shevchenko / Vasyl Vernyvolia // Vilne slovo. 1917. 10 bereznia. S. 1. (in Ukrainian)
3. Hordynskyi S. Vasyl Simovych, liudyna i vchenyi / Sviatoslav Hordynskyi // Simovych V. Pratsi u dvokh tomakh. T. 1: Movoznavstvo / Uporiadk. i peredm. L. Tkach. Chernivtsi : Knyhy – KhKhI, 2005. S. 430–433. (in Ukrainian)
4. Doroshenko V. Shevchenkoznnavstvo za ostannie desiatylittia 1914–1924 / Volodymyr Doroshenko. L., 1925. 8 s. (in Ukrainian)
5. Kovaliv P. Vasyl Simovych. / P. Kovaliv. Vinnipeg, 1953. 43 s. (in Ukrainian)
6. Kostelnik H. Lamannia dush / Havryil Kostelnik. L., 1923. 93 s. (in Ukrainian)
7. Simovych V. Perednie slovo / Vasyl Simovych // Smal-Stotskyi S. T. Shevchenko. Interpretatsii. Varshava, 1934. S. 5–11. (in Ukrainian)
8. Simovych V. Taras Shevchenko: Yoho zhyttia i tvorchist / Vasyl Simovych. L., 1934. 110 s. (in Ukrainian)
9. Smal-Stotskyi S. "Oi choho ty pochornilo...", "Buvaly voyny y viiskovii svary..." / Stepan Smal-Stotskyi // Smal-Stotskyi S. T. Shevchenko: Interpretatsii. Cherkasy: Brama; Vydavets Vovchok O. Yu., 2003. S. 146–159. (in Ukrainian)
10. Smal-Stotskyi S. Rytmika Shevchenkovoi poezii / Stepan Smal-Stotskyi // Smal-Stotskyi S. T. Shevchenko: Interpretatsii. Cherkasy: Brama; Vydavets Vovchok O. Yu., 2003. S. 205–259. (in Ukrainian)
11. Smal-Stotskyi S. T. Shevchenko. Interpretatsii / Stepan Smal-Stotskyi / Instytut literatury im. T. H. Shevchenka NAN Ukrainy; Cherkaskyi derzhavnyi universytet im. B. Khmelnytskoho; Cherkaskyi naukovyi tsentr shevchenkoznnavchychkh doslidzhen / Peredmovia, zahalne redahuvannia, prymitky V. I. Pakharenka. Cherkasy: Brama. Vydavets Vovchok O. Yu., 2003. 376 s. (in Ukrainian)
12. Smal-Stotskyi S. Shevchenkove "Poslaniie" / Stepan Smal-Stotskyi // Smal-Stotskyi S. T. Shevchenko: Interpretatsii. Cherkasy: Brama; Vydavets Vovchok O. Yu., 2003. S. 106–145. (in Ukrainian)
13. Shevelov Yu. Nezastupna vtrata. / Yurii Shevelov // Simovych V. Pratsi u dvokh tomakh. T. 1 : Movoznavstvo / Uporiadk. i peredm. L. Tkach / Vasyl Simovych. Chernivtsi : Knyhy – KhKhI, 2005. S. 426–430. (in Ukrainian)
14. Shevchenko T. Kobzar. (3 poiasnenniamy i prymitkami D-ra Vasylia Simovycha) / Taras Shevchenko. Vinnipeg, Kanada, 1960. 445 s. (in Ukrainian)
15. Sheliukh O. S. Smal-Stotskyi ta V. Simovych: spilnist metodolohii ta spilnist literaturoznavechoi praktyky / Olha Sheliukh // Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu, 2013. Vypusk 697–699. Slovianska filolohiia. S. 61–67. (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 21.04.23

O. M. Sheliukh, PhD (Philol.), Assoc. Prof.

ORCID ID: 0000-0001-7519-9526

e-mail: dolynyuk25@gmail.com

Hetman Petro Sahaidachny National Army Academy, Lviv

TARAS SHEVCHENKO IN THE LITERARY AND AESTHETIC RECEPTION OF VASYL SIMOVYCH

The article analyzes the views of Shevchenko studies by Vasyl Simovych. It was found out that in Ukrainian Shevchenko studies of the 20th century researches and publications of V. Simovych occupy an important place as works that popularized Shevchenko's work for a wide range of readers; these studies also touched on secrets of Shevchenko's poetic work.

The work of T. Shevchenko was a guide for V. Simovych throughout his life, and the biography taken into account in the study is not the only work of a researcher in the field of Shevchenko studies, because we have numerous prefaces to individual editions of T. Shevchenko's works, newspaper and magazine publications, which remain relevant to this day. They guide our contemporary, protecting us from all layers.

The article states that the main conclusion of the researcher Simovych sounds particularly relevant today: Shevchenko's civic and artistic duty is a returning point in our whole national life, because Shevchenko is a poet and a citizen who made us a people and conscious citizens.

And that is why the scientist researched Shevchenko's poetic heritage so much and carefully, so that there would not be a single person among us who would not know his life. Attention is focused on the opinion of the researcher, that only when we really conscientiously and thoughtfully read Shevchenko, cognize, understand and remember his immortal testaments, we will actually become people, we will actually become Ukrainians, we will actually become nation.

In general, V. Simovych's research on Shevchenko developed in the following main directions:

- the fate of the poet and his outlook, soul;*
- general development of creativity in its chronological, genre and text dimension;*
- themes, motives, problems, ideological content of the works;*
- the artistic originality of the creative manifestations of Shevchenko's talent (not much has been done in this regard);*
- the role and significance of Shevchenko for the fate of the nation.*
- awareness of Shevchenko's greatness.*

In such defining aspects deployed V. Simovych's literary and aesthetic reflections about T. Shevchenko's personality, fate, and creative heritage. Therefore, we can argue that V. Simovych is one of the founders of modern Shevchenko studies.

Keywords: *Shevchenko studies, philological method, method of internal interpretation of the work, reception of Shevchenko's works, literary creativity.*